

Motion till riksdagen 2020/21:1839

av **Isak From m.fl. (S)**

Förarbevis eller körkort för små snabba båtar och vattenskotrar

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att ersätta nuvarande vattenskoterförordning med ett krav på behörighetsbevis, förarbevis eller körkort samt åldersgränser för små snabba farkoster på sjön och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Hemester och sommar har renderat nya mönster; bl.a. har det sålts båtar och vattenskotrar som aldrig förr. Många har köpt en mycket snabb båt eller vattenskotter utan att ha nån som helst sjövana. Vattenskoterns dåliga rykte får till stor del skyllas på förarna. Vittnesmål om buskörning runt om i landet är många. Sista sommaren har vi tvingats uppleva många skador och flera dödsfall kopplade till små snabba farkoster på vatten. Men, rätt använd med förnuft är vattenskotern ett oskattat fordon som kraftigt ökat i popularitet.

Det är mycket positivt att den S-ledda regeringen infört en 15-årsgräns som föreskriver att det i förordningen (1993:1053) om användning av vattenskotter ska införas en ny paragraf, 3 c §, av följande lydelse:

3 c § Vattenskotter får framföras endast av den som har fyllt femton år.

Denna förordning trädde i kraft den 1 juni 2019. I Sverige finns nu en åldersgräns men inget krav på förarbevis. I sommar har det varit värst. Dessvärre har flera allvarliga olyckor med båt och vattenskotter inträffat.

Det krävs förarbevis för att köra vattenskotter i Danmark. Efter den allvarliga vattenskotterolyckan i Köpenhamn där två personer omkom skärpte den danska regeringen reglerna för vattenskottrar. Sedan tidigare har Danmark en åldersgräns på 16 år för den som vill köra vattenskotter och från och med i år krävs dessutom förarbevis.

Att vattenskotern fått ett oförtjänt dåligt rykte kan skyllas på försäljningsföretagen som gärna lyft fram vattenskotern som en rolig leksak på vattnet. Dessutom har förarna många gånger inte uppträtt sjömansmässigt utan använt skotern som en leksak, i stället för som en båt, dessutom ofta i hög fart även där hastighetsbegränsningar gäller. De internationella sjövägsreglerna gäller även för vattenskotrar och måste följas av dess förare.

Det har varit fritt fram att köra vattenskoter de senaste åren. Svensk vattenskoterförordning med regleringen att vattenskoter bara får framföras i allmän farled är inte giltig. Vattenskotern har av vissa ansetts vara miljöfarlig, bullersam och störande i största allmänhet. Miljödepartementet har, tillsammans med några länsstyrelser, jobbat på ett förbud för vattenskoter. Det senast kända är att vattenskoter inte skulle få användas på andra platser än i allmän farled. Reglerna har varit svåra att tillämpa och anses inte längre tillämpbara enligt EU-regler, för bland annat rätten att fritt utnyttja godkända varor. För att kunna hävda att vattenskotern är en miljöfara måste respektive länsstyrelse i varje län visa på vilket sätt det skulle vara negativt för miljön och ange känsliga områden specifikt i varje sjö och kustavsnitt. En sådan prövning av alla vattendrag är näst intill omöjlig att genomföra.

I dagsläget gäller den gamla förordningen delvis fortfarande, men den går inte att tillämpa. Chefsåklagare Jörgen Lindberg har i brev till Kustbevakningen och polisen sagt att ”rekommendationen är att inte rapportera förare av vattenskoter som kör på annan plats än allmän farled”. Det ligger också en skrivelse hos Miljödepartementet där det föreslås att vattenskoterförordningen tas bort.

Det betyder att det är fritt fram att köra vattenskoter på alla platser där man får köra en båt, säger till exempel Fredrik Josefsson, vid sjöpolisen i Stockholm.

Efter flera uppmärksammade olyckor med vattenskotrar flaggade tidigare infrastrukturminister Catharina Elmsäter-Svärd 2013 för att det kan bli aktuellt med någon form av förarbevis. I december föreslog Havs- och vattenmyndigheten (HaV) att regeringen skulle slopa vattenskoterförordningen och i stället införa krav på behörighetsbevis samt åldersgränser för snabba farkoster till sjöss.

HaV:s förslag var att införa ett höghastighetsbevis för framförande av fritidsfartyg som kan uppnå hastigheter om minst 35 knop. HaV föreslog också krav på behörighetsbevis för förande av motorstarka fritidsfartyg som kan uppnå en hastighet om minst 15 knop.

Nu är det vattenskotrar som av en del körs vårdslöst, med fara för andras och ens eget liv. Nästa år kanske det kommer andra farkoster, med stora motorer. Då måste lagstiftarna göra om proceduren. Varför inte ta ett helhetsgrepp på en gång i frågan om båtkörkort och låta alla båtar, farkoster på sjön, som kan köras över 35 knop omfattas av båtkörkort?

De tre ideella båtorganisationer som arbetar för båtliv och med sjösäkerhet har tagit tydligt avstånd från alla former av buskörning som stör eller skapar osäkerhet på sjön. Det gäller såväl vattenskoter vid stränder, småjollar i naturhamnar eller snabba motorbåtar i trånga farleder. Många, inte minst många båtägare, är idag upprörda och bekymrade över vattenskotrarnas framfart. De själva har framfört berättigade krav på att inte bara vattenskotarna ska ha krav på obligatoriskt båtkörkort, utan alla snabba motor-drivna vattenfarkoster som kan köras snabbare än 35 knop.

De tre stora båtorganisationerna har tillsammans sagt att de vill se mera av lagstiftning från lagstiftarna av det skälet att de drygt 300 000 medlemmar som organisationerna

representerar och som vistas på sjön särskilt drabbas av buskörningar, både i naturhamnar och i farleder.

Fakta: Vattenskoter

En vattenskoter är en farkost som är kortare än 4 meter. Den drivs med en förbränningsmotor med ett vattenjetaggregat. Definitionen enligt vattenskoterförordningen är följande:

En farkost vars längd understiger fyra meter och som har en förbränningsmotor med ett vattenjetaggregat som främsta drivkälla och har utformats för att framföras av en eller flera personer som sitter, står eller står på knä snarare än befinner sig i den.

Den som kör vattenskoter betraktas som ”befälhavare” i lagens mening. En befälhavare har ansvar för att köra säkert och inte orsaka skada eller olägenhet för människors hälsa, natur eller miljö. Det ansvaret följer av miljöbalken och sjölagen. Källa: Naturvårdsverket.

I Sverige krävs ännu ingen utbildning.

Kustbevakningen har i många år haft problem med vattenskotrar som kör fort och olämpligt nära stränder och folk som badar. Vattenskotern i sig gör inte större skada än andra båtar. Dessutom har de miljövänliga fyrtaktsmotorer.

Med anledning av den tidigare nämnda buskörningen kopplad till de internationella sjövägsreglerna vore det önskvärt med en högre åldersgräns för de starkaste modellerna och någon form av kompetenskrav, förarintyg eller förarbevis eller motsvarande, ungefär som det som finns för EU-mopeder eller det förarbevis som gäller för snöskotrar i dag. Utformningen av ett sådant förarbevis bör bygga på att den som klarat ett obligatoriskt kunskapsprov med godkänt resultat ska vara berättigad att ansöka om ett förarbevis.

Det är inte vattenskotern som är problemet utan den som framför vattenskotern. Det är att man inte vet om de lagar och regler som finns i det område man kör i. Eftersom det inte krävs någon utbildning idag så kan du sätta vem som helst att köra en vattenskoter, konstaterar Kustbevakningen.

Isak From (S)

Hanna Westerén (S)

Malin Larsson (S)